

حضرت امیر المومنین (ع)
خوشاودادانت را گرمی بداد، چون آتیا بال تو هستند که توسط
آتیا پرواز می کنی و ریشته تو هستند که به آن برمی گردی
و دذست تو هستند که به واسطه او دفاع می کنی.

روزنامه سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی
صاحبانیتان و مدیرمسئول: محمد آخوندی
مدیر عامل: زما شکیبایی
سر دبیر: سید عابدین نورالدینی

نشانی: خیابان انقلاب اسلامی، بین حافظ و خیابان ولیعصر (عج)، کوچه سعید، پلاک ۹
روابط عمومی: ۶۶۴۱۳۷۲۸ | تلفن: ۶۶۴۱۳۷۲۸ | فکس: ۶۶۴۱۳۷۲۸
پيامبران: @vatanemrooz | پست الکترونیکی: info@vatanemrooz.ir
چاپ: موسسه جام جم برتر برنا | توزیع: نشر گستر امروز: ۶۱۹۳۲۰۰

بهروز افخمی در گفت‌وگو با «وطن امروز»:

کلاس سینما بالاتر از تلویزیون نیست

گفت‌وگو
میلااد جلیل‌زاده

در جشنواره فجر امسال، ۲ سریال تلویزیونی، نسخه‌هایی سینمایی به دبیرخانه ارسال شد که هر ۲ توسط هیات انتخاب پذیرفته شدند و در بخش مسابقه هستند. «اشک هور» به کارگردانی مهدی جعفری و «موسی کلیم‌الله» از ابراهیم حاتمی‌کیا. بحث درباره شباهت‌ها یا تفاوت‌های کار کارگردانی در ۲ مدیوم «سینما» و «تلویزیون» قدیمی‌تر از این حرف‌هاست اما حالا به بهانه این ۲ نسخه سینمایی از مجموعه‌های تلویزیونی، بویژه موسی کلیم‌الله، این بحث جدی‌تر هم شده است. پروژه موسی یک بحث عمده دیگر را هم به راه انداخته است؛ ورود تکنولوژی‌های جدید فیلمسازی به ایران. بعضی‌ها می‌گویند سید داود میربقری هم اشتباه می‌کند که هنوز سراغ استفاده از این ابزارها نرفته و به سبک قدیم کار می‌کند و بعضی دیگر اقدام حاتمی‌کیا را در استفاده از ابزاری که قبلاً توسط ایرانی‌ها آزموده نشده اشتباه می‌دانند. البته هستند کسانی که هر ۲ فیلمساز و موقعیت‌های‌شان را متناسب با روحیات و مهارت‌های خودشان می‌دانند. با بهروز افخمی در این باره گفت‌وگوی فنی نسبتاً مبسوطی انجام دادیم.

آقای افخمی! بحثی قدیمی وجود دارد درباره اینکه کارگردانی سریال با کارگردانی سینما لاینفک جداگانه‌ای دارند. گاهی تصور می‌شود سینما مدیومی بالاتر است، مثل رانندگی ماشین سنگین که درجه‌ای بالاتر از رانندگی ماشین‌های سواری است اما در مقابل گفته می‌شود کسی که توانایی رانندگی ماشین سنگین را دارد، لزوماً بهترین راننده ماشین سبک نیست. به همین ترتیب، کسی که فیلم سینمایی می‌سازد، لزوماً نمی‌تواند بهترین سریال را بسازد؛ قضاوت درست در این باره چیست؟

از هر سریالی به سریال دیگر، صورت مساله تغییر می‌کند؛ وقتی شما با سریال‌های معروف به سیتکام روبه‌رو هستید که هر قسمتش مثلاً بین ۲۰۰ تا ۵۰۰ هزار دلار خرج دارد، با «گیم آف تونز» که هر قسمتش حدود ۵ میلیون دلار خرج می‌برد، تفاوت مشهود است. یعنی در آن مقیاس سریال‌سازی، چه‌بسا فیلمسازهایی که فیلم سینمایی خوب هم می‌سازند اما از پس این کار برنمی‌آیند و موفق نمی‌شوند، بنابراین حالا دیگر نمی‌شود حکم قطعی داد که فیلمسازی برای سینما مانند رانندگی برای کامیون سنگین است و خیلی کلاش بالاتر است. در حال حاضر همه چیز قاطعی شده است. در این نوع سریال‌سازی تالیف هم وجود دارد؛ نمی‌شود گفت چون فلان سریال مثلاً ۱۰ تا کارگردان دارد، به معنای آن است که کار خیلی صنعتی شده. در سریال‌سازی، باید یک کریتر داشته باشید؛ یک دخال‌ت کنید. یعنی تهیه‌کننده خلاق و و زبردست او کارگردان‌هایی هستند که هر قسمت را کارگردانی می‌کنند. اصلاً نقش کارگردانان این پروژه‌ها با نقش کارگردان فیلم سینمایی فرق می‌کند؛ یعنی کم‌اهمیت‌تر می‌شود. این اما معنی‌اش این نیست که آن سریال یک اثر صرفاً صنعتی است. کلاس کار

بالاتر رفته است؛ یعنی آخرش را ببینی، بر اساس یک فیلمنامه اصیل و خیلی تأثیرگذار، یک سریال ماندگار ساخته می‌شود. اخیراً درباره بعضی سریال‌سازی‌ها می‌گویند این مدل کار دیگر دوره‌اش گذشته است و ما باید به سمت صنعتی شدن برویم. دوره دکورهای واقعی و پروژه‌های چند ساله سبزی شده و دیگر تالیف به آن معنای امضای کار، دوره‌اش گذشته است. ما چیزی جز داستان‌پردازی نداریم که این در دوران آدمیان نخستین هم اتفاق می‌افتاده؛ یعنی میمون - انسانی که هنوز زبانش تکمیل نشده بوده، پای آتش قیل از اینکه همراهانش به خواب بروند، داستان‌هایی از تجربیات خودش را با همان زبان قدیمی و الکن تعریف می‌کرده. حالا ادعا می‌شود که زبان خیلی پیچیده شده و پیشرفت کرده است. زبان تصویری داریم که بدون قسه یا ریزق‌صه می‌توانیم فیلم بسازیم. این حرف‌ها اما مبالغه‌آمیز است. اصل مطلب این است که ما باید قصه خوبی داشته باشیم؛ داستانی داشته باشیم که مخاطب را تحت تأثیر قرار دهد و شنونده را سر ذوق بیاورد و باعث شود او احساس کند چیزی به تجربیات زندگی‌اش اضافه شده و یک سریی کرده و یک احوالی را طی کرده که می‌آرزید به اینکه وقت بگذارد یا پول بدهد. خوب، اینها همه بنیان سرگرمی است؛ یعنی اولش شما مخاطب را سرگرم می‌کنید، ولی آخرش ممکن است متوجه شود که این سرگرمی خیلی چیز باارزشی هم بوده و شانس آورده که چنین چیزی را در زندگی دریافت کرده است.

مثلاً در کار سریال‌سازی تلویزیون خودمان، میربقری کارهایی را ساخته که اگر خود او نبود، کسی دیگر نمی‌توانست بسازد. این تالیف است. چه در نمایشنامه‌نویسی و چه در سریال‌سازی، قوت میربقری در نوشته‌هایش است. بدون آن نوشته‌ها، پروژه‌ای که میلیاردها یا صدها میلیارد هزاران میلیارد خرجش شود، چه به صورت هوش مصنوعی باشد و بدون دکور و چه با دکور چند

صد میلیاردی، فرقی نمی‌کند. **تجربه‌های ورود تکنولوژی به ایران بعضی وقت‌ها موفق نبوده. یا حداقل بعضی‌ها ارزیابی‌شان این بوده که موفق نبوده‌اند. برای همین خیلی‌ها هر وقت قرار است چیزی از این تکنولوژی‌ها وارد شود، نگران هستند. شما خودتان نورپردازی با بالون را نخستین بار به ایران آوردید؛ از نتیجه‌اش راضی بودید؟** آن زمان دوربین‌های دیجیتال گسترش پیدا نکرده بودند که نور خیلی کمی نیاز دارند و به نظر می‌آید بالونی که مثلاً بتواند حدود ۵۰۰ متر از زمین فاصله بگیرد و بتواند یک منطقه وسیعی را با نور زیاد بپوشاند، تنها راه است. البته همان موقع هم که ما داشتیم می‌آوردیم، معلوم بود که بعد از مثلاً ۷، ۸، ۱۰ سال دیگر، این وسیله از مد می‌افتد چون خرجش بالاست. شما باید هر دفعه برای اینکه امنیت داشته باشد، بالون را با هلیوم پر کنید و بفروستید بالا تا بالا برای

محوطه وسیع نورپردازی کنید. امروز اما دوربین‌هایی داریم که با خود نور مهتاب هم می‌توانند عکاسی کنند. موضوع تکنولوژی همین است؛ یعنی هر چیزی که شما وارد می‌کنید، یاد می‌گیرید و خرج می‌کنید و نیرو تربیت می‌کنید، ممکن است ۵ سال دیگر از مد افتاده و از دور خارج شده باشد. بستگی دارد به خود تکنولوژی؛ یعنی دانه به دانه را باید از آدم اهل فن بپرسید. مثلاً درباره ویدئووال‌ها، مطمئناً ۵ سال دیگر در سینما دیگر آن اهمیت را نخواهند داشت که حالا دارند اما عیبی ندارد که ویدئووال وارد و نصب کنیم. اگر چه سینما را در سینما و در فیلمسازی استودیویی ممکن است تا حدودی از دست بدهد اما به نظر من اهمیتش در تئاتر بیشتر می‌شود. یعنی صحنه‌هایی در تئاتر خواهیم داشت که با ویدئوهای بزرگ ترکیب می‌شوند. بنابراین چنین چیزی یک محصول صنعتی استودیویی است که به وارد کردنش می‌آرزد. هرچند بعضی چیزهای دیگر را ممکن است هم هوش مصنوعی بتواند جایش را بگیرد و هم نرم‌افزارهای خیلی پیچیده و سنگینی که آرشیوهای بزرگ دکور مجازی دارند و شما به راحتی صحنه را سفارش می‌دهید و برای تان بدون واسطه ویدئو را بازسازی می‌کنند؛ طوری که خود بازیگر بتواند روی مانیتور اجزای صحنه را ببیند، در حالی که در صحنه واقعی چیزی وجود نداشته باشد. بنابراین در آن صورت ویدئووال‌ها به خاطر گرانی‌شان ممکن است تا حدودی از دور خارج شوند. البته اینکه من می‌گویم یک حدس است، چون خود ویدئووال به دلیل تولید زیادش دارد ارزان می‌شود. همان‌طور که تولید انبوه درباره تلویزیون باعث شده قیمت تلویزیون‌ها پایین بیاید، طوری که مثلاً ما ۱۰ سال پیش یا ۲۰ سال پیش نمی‌توانستیم تصور کنیم خانواده‌ها تلویزیون‌هایی به این بزرگی در خانه داشته باشند.

در این شرایطی که ترسیم می‌کنید، معیارهای زیبایی‌شناسی هم فرق می‌کند؟

فکر می‌کنم فیلمسازی استودیویی به طور کلی با فیلمسازی در لوکیشن از لحاظ زیبایی‌شناسی فرق می‌کند. از اول تاریخ سینما تاکنون هم این ۲ سبک فیلمسازی در کنار هم بوده‌اند. یعنی ایده‌آل بعضی فیلمسازهای سینمایی این بوده که صبح از خواب بلند شوند، کت و شلوار بپوشند، کراوات بزنند و بروند در استودیو بنشینند

فکر می‌کنم فیلمسازی استودیویی به طور کلی با فیلمسازی در لوکیشن از لحاظ زیبایی‌شناسی فرق می‌کند. از اول تاریخ سینما تاکنون هم این ۲ سبک فیلمسازی در کنار هم بوده‌اند. یعنی ایده‌آل بعضی فیلمسازهای سینمایی این بوده که صبح از خواب بلند شوند، کت و شلوار بپوشند، کراوات بزنند و بروند در استودیو بنشینند

درباره «رگ‌های آبی» نخستین فیلم سانس ویژه جشنواره فجر

لالایی فروغ!

نمایش تهران قدیم نیز به طرز حیرت‌انگیزی غیرواقعی است. آکسسوارها آنقدر تمیز و مرتب هستند که انگار برای یک تئاتر تاریخی آماده شده‌اند، نه یک شهر زنده و پر از جزئیات. خیابان‌ها خالی‌اند، انگار که در آن دوران هیچ کس در خیابان‌ها رفت‌وآمدی نداشته است. تعداد اندک سیاهی‌لشکرها نیز بیش از هر چیز، نشانه‌ای از راحت‌طلبی و اهمال‌کاری کارگردان است. یکی از آزاردهنده‌ترین بخش‌های فیلم، استفاده نامناسب از شعرهای فروغ است. بارها در بدترین لحظات ممکن، بدون ارتباط با روند داستان، اشعار فروغ خوانده می‌شود. آن هم به شکلی که باران کوثری با تغییر صدا و اغراق در ادای کلمات، بیشتر سوهان روح مخاطب است تا اینکه حال و هوای شاعرانه و اتمسفری عاشقانه خلق کند. بازی‌ها به طور کلی خارج از عرصه‌اند. انگار که همه بازیگران در یک دنیا متفاوت از یکدیگر قرار دارند. از قضا در همان سانس نمایش فیلم که انتظار می‌رفت توجه اهالی رسانه و سینما را به خود جلب کند، نه تنها بسیاری از خبرنگاران خسته و خواب‌آلود بودند، بلکه حتی برخی بازیگران حاضر در سانس هم در میانه فیلم چرتی زدند. یکی از چهره‌های آشنا که همیشه در چنین رویدادهایی حضور دارد، با لالایی شعر فروغ و لحن اگرچه باران کوثری از خیال راحت خوابید. گویی فیلم حتی ارزش تلاش برای بیدار ماندن را هم نداشت. در نهایت، برای یک گفت‌وگو با فروغ فیلمساز نیاز به دانش و مهارت دارد؛ چیزی که جهانگیر کوثری به‌رغم تجربه‌اش در سینما، از آن بی‌بهره است. او تهیه‌کننده محترمی است و حضورش در سینما ارزشمند است. اما فیلمساز مقله‌ای است که بهتر است به آن ورود نکند.

نقد فیلم سینمایی آبستن

دوربین بی تعین؛ کارگردان بی قرار

نظر فیلم آبستن به یک دکمه زیبا می‌ماند که برایش کتی و بلکه شلوازی دوخته‌اند اما متأسفانه حتی همین آیرونی هم درباره این فیلم زیاد است؛ چون از رنگ دکمه و کت به هم نمی‌خوانند. کارگردان محترم می‌تواند به این سوال پاسخ دهد که اگر فیلم کات می‌خورد چه چیزی از آن به هم می‌خورد؟ اگر جوابی برای این سوال نداشته باشد که ندارد، پس باید بداند سینما با تکنیک کار می‌کند که فرم بسازد، نه اینکه تکنیک را شأن دهد. تماشای آبستن با دوربین عجول، لرزان و بی‌هویش، با صداگذاری ضعیف و بازی‌های الکنش تجربه سرگیجه‌آوری بود. البته این سرگیجه بعداً هم با شما می‌ماند چون باید مدلم به این فکر کنید که داستان فیلم چه بود؟ یعنی حتی اگر بتوانید از الکنی چگونگی بگذرید، چهای را هیچ جوره نمی‌توان هضم کرد. گویی فیلمنامه یا پس از ایده تکنیکی نوشته شده یا حین فیلمبرداری گذشته از اینکه روابط میان آدم‌ها جز یک زن و شوهر را ابتدا تا آخر فیلم نمی‌فهمیم، میان راه متوجه نمی‌شویم که چرا چند جوان به پول نیاز دارند و برای تأمین آن حاضرند با بلعیدن مواد مخدر به دست یک آدم‌برهن به آن سوی مرز بروند. یکی می‌گوید از پدرش ۵۰۰ میلیارد دزدیده و دیگری می‌خواهد پدرش را درمان کند تا نمیرد. چرا باید کسی که ۵۰۰ میلیارد دزدیده با کسی که لنگ پول عمل پدرش است، دست به چنین ریسکی بزنند؟ یا آن زنی که می‌خواهد این کار را بکند تا پول آزادی شوهرش را که به خاطر گردن گرفتن قتلی که خود زن مرتکب شده فراهم کند، با این آدم‌بران که معشوق سابقش است، تیک و تاک دارد؟ از این بدتر آنکه معشوق سابق که همسرش ناگهان پیدا شده و دنبال او آمده، حامله است و همین را دلیلی قرار داده تا بگوید نمی‌تواند بقیه را در فراموشی کند. شوریخته می‌رود، مسکنی ندارد.

بنیا ابراهیم‌نژاد: فیلم «رگ‌های آبی» در سانس ویژه روز اول جشنواره ۴۳ فجر، به عنوان آخرین فیلم در سالن اصلی مرکز نمایش‌های برج میلاد به نمایش درآمد؛ سانس که قرار بود حسن ختام روز اول جشنواره باشد اما نتیجه‌اش چیزی جز یک تجربه کسل‌کننده و بی‌سرانجام نبود. از همان ابتدا یک تناقض آشکار در انتخاب بازیگر نقش فروغ فرخزاد به چشم می‌آمد. صورت استخوانی فروغ با حالت چهره باران کوثری هیچ سنخیتی نداشت و حتی گرم هم نتوانسته بود این عدم تطابق را اصلاح کند. اما مشکل فقط در ظاهر نبود؛ بازی کوثری بیش از حد اغراق آمیز، تصنعی و برای بیننده ناملموس بود و این انتخاب نادرست، تصمیمی بود که جهانگیر کوثری، پدر او و کارگردان فیلم گرفته بود. و این تنها اشتباه کوثری نبود. حقیقت این است که جهانگیر کوثری فیلمساز نیست. قاب‌بندی را نمی‌شناسد، تدوینش شلخته است و فیلمنامه‌اش از اصول خاصی تبعیت نمی‌کند. فیلم در تلاش است ۲ داستان موازی از فروغ فرخزاد و شخصیتی به نام فروغ آرامش را روایت کند اما هر ۲ روایت گنگ، ناقص و بی‌هدف است. فیلم نه شروع مشخصی دارد، نه قصه‌ای که مخاطب را درگیر کند و نه پایانی که بتوان آن را منطقی دانست. برای جبران ریتم کند فیلم، تلاش شده با موسیقی‌های ملودرام، انرژی به صحنه‌ها تزریق شود اما این کار نه تنها موثر نیست، بلکه نتیجه‌اش چیزی جز یک آلودگی صوتی آزاردهنده نمی‌شود. در فیلمی که قرار است بیوگرافی باشد، انتظار می‌رود یک روایت مشخص به تصویر کشیده شود اما «رگ‌های آبی» فاقد هر گونه فرم روایی است.

به آن ورود نکند.